

KİMYA SEKTÖRÜNÜN GELECEĞİ KÜMELENMEDE!

HAZIRLAYAN:
İSHAK SEVGİN

İlaç, plastik ve kauçuk dahil Türkiye'de 70 milyar doların üstünde bir pazar büyüklüğüne ulaşan, İhracat Ana Planı'nda belirlenen beş hedef sektör arasına da giren kimya sektörü kümelenme modeli ile büyümek istiyor. Sektörde hammaddeye sahip olamamanın dezavantajını, lojistik, hukuk vergi avantajları, sosyal eko-sistemle uyum gibi üstünlüklerle bertaraf edip kümelenme modeli çerçevesinde bir rekabet avantajı yaratmanın gerekliliğine inanılıyor.

Fotografar: Dünya Gazetesi Fotoğraf Arşivi

%78.8

Sektörün 2019'un
ilk yarısındaki
kapasite
kullanımı

%24.6

2019'un ilk 5
ayında yurt içi
satışlarındaki ciro
artışı

17

MİLYAR DOLAR
Sektörün 2018 yılında
gerçekleştirdiği
ihracat tutarı

20

MİLYAR DOLAR
Sektörün 2019 yılı
sonu için ihracat
hedefi

Sağladığı girdilerle hayatın her alanında yer alan kimya sanayii, gerçekleştirdiği üretim ve ihracatla da yurt ekonomisinin lokomotif sektörleri arasında yer alıyor. 2018 yılında 2017'ye göre yüzde 7.18'lik artışla miktarda 19.57 milyon ton, değer bakımından ise 17.44 milyar dolarlık ihracat gerçekleştiren Türkiye kimya sektörü, hem dış ticaretteki etkinliğini hem de yurt ekonomisine sunduğu katkıyı artırmak istiyor. Türkiye'nin toplam ihracatından yüzde 10.4 pay alan sektör, bu yıl sonuna kadar yüzde 15 artışla ihracatını 20 milyar dolara, kilogram başına ihracat birim fiyatını ise orta vadede 1 doların üzerine çıkarmayı hedefliyor.

Söz konusu hedefler doğrultusunda son yıllarda Ar-Ge ve inovasyona yönelik çalışmalarına hız veren sektör, hammadde ihtiyacını karşılayacak yüksek hacimli tesis

yatırımlarının da bir an önce hayata geçirilmesini bekliyor. Bugün itibarıyla sektörün hammadde bakımından yüzde 70 dışa bağımlı olduğunu belirten sektör temsilcileri, hayata geçirilecek yüksek hacimli tesis yatırımlarıyla sektörün hammadde dışa bağımlılığının azalacağı, bunun da hem sektörün global pazardaki konumunu güçlendireceği hem de ihracata olumlu yansıtacağı görüşünde birleşiyor.

73 milyar dolarlık bir pazar büyüklüğüne sahip

İlaç, plastik ve kauçuk dahil Türkiye'de 2017 yılı itibarıyla 73 milyar dolarlık bir pazar büyüklüğüne sahip olan sektör, GSYH'nin de yaklaşık yüzde 9'unu oluşturuyor. Son yedi yılda yaklaşık yüzde 6.6 oranında büyüme kaydeden sektör, Türkiye'nin hedeflerine ulaşmasına katkı

sunacak sektörlerin ise başında geliyor. Türkiye kimya sanayiinin kayda değer bir gelişme potansiyelinin bulunduğu dikkat çeken sektör oyuncularını, gerek hammadde dışa bağımlılık, gerekse Ar-Ge ve inovasyon çalışmalarının beklenen seviyede olmaması gibi nedenlerle söz konusu potansiyelin istenildiği kadar değerlendirilemediğini ifade ediyor.

Sektörün hammadde dışa bağımlılığının yüzde 70'i bulması, Ar-Ge harcamalarının da küresel kimya ticaretinde söz sahibi Çin, ABD, Japonya ve Almanya gibi ülkelere kıyasla geride olması söz konusu görüşü destekler nitelikte...

Türkiye'de kimya sanayiinin ithalata bağımlı bir sektör olduğunu söyleyen sektör oyuncularını, kimya sektörü denince akla rafine edilmiş petrol ürünleri ile kimyasal ürünlerin imalatı geldiğini belirtiyor. Türki-

Türkiye Kimya Sektörünün Yıllar İtibarıyla İhracatı		
Yıllar	Miktar (Milyon-Ton)	Değer (Milyar Dolar)
2014	15.3	17.8
2015	17.2	15.4
2016	16.4	14.0
2017	18.2	16.1
2018	19.5	17.4
*2019	15.0	11.7

*2019 yılı verileri Ocak-Temmuz dönemine ait
Kaynak: İKMİB

nayiine hammadde tedariki sağlayacak büyük çaplı yatırımlarda da önemli gelişmeler yaşanıyor. Üretim ve ihracat faaliyetlerine başlayan Star Rafineri gibi Ceyhan Petrokimya Endüstri Bölgesi'nde yılda 450 bin ton polipropilen üretecek tesisin inşaatına başlanmasının sektör için çok önemli bir gelişme olduğunu söyleyen sektör temsilcileri bu ve benzeri yüksek hacimli tesislerin inşası ve faaliyete geçmesiyle alt sektörlerde ithalata bağımlılığı azaltacağı ve sektörün ihracatına olumlu yansıtacağını vurguluyor.

İstanbul Kimyevi Maddeler ve Mamulleri İhracatçıları Birliği'nden (İKMİB) alınan verilere göre, Türkiye kimya sanayii, hammadde açısından yüzde 70 oranında ithalata dayalı bir sektör. Üretimde kullanılan hammaddelerin yüzde 70'i yurt dışından, yüzde 30'u ise yerli üretimle karşılanıyor. Bunun yanı sıra kimya sanayiinin önemli alt kollarından plastik ve kauçuk sektörü ise hammadde bakımından yüzde 90'ın üzerinde ithalata bağımlı durumda. Deterjan, temizlik ürünleri ve sabun sektörleri de hammadde bakımından dışa bağımlı sektörler arasında bulunuyor. Sektör tarafından üretilen ürünlerin yaklaşık yüzde 25'i doğrudan tüketiciye ulaşırken yaklaşık yüzde 75'i ise diğer sektörlerde ara mal veya hammadde olarak kullanılıyor. Sektördeki yerli üretimin yaklaşık yüzde 35'i ise ithal ara

mamullerden karşılanıyor. Hammaddede dışa bağımlılığın yanı sıra sektördeki Ar-Ge ve inovasyona yönelik harcamalar da henüz istenilen seviyede değil.

Türkiye Kimya Sanayicileri Derneği'nden (TKSD) alınan verilere göre kimya sektöründe 2019 Temmuz ayı itibarıyla Ar-Ge merkezi olma hakkını kazanmış 123 firma bulunuyor. Kimyasalların ve kimyasal ürünler imalatında 71, eczacılıkla ilgili ürünlerin ve tıbbi kimyasal ve bitkilerin ürünleri imalatında 32, kauçuk ve plastik ürünlerin imalatında 20 firma, yaklaşık 10 bin çalışanı ile Ar-Ge çalışmalarını sürdürüyor.

Ar-Ge ve inovasyon çalışmaları yeterli değil

Bu arada gerek kimyasal ürünler gerekse plastik ve kauçuk sektöründe en fazla Ar-Ge harcaması yapan Çin, ABD, Japonya ve Almanya gibi ülkeler küresel kimya ticaretinde de üst sıralarda yer alıyor. TKSD'nin verilerine göre Türkiye kimyasal ürünler sektörü Çin'den 64, ABD'den 29, Japonya'dan 22, Almanya'dan 13 ve Güney Kore'den 10 kat daha az Ar-Ge harcaması yapıyor. Türkiye'nin kauçuk ve plastik ürünler imalatı sektöründeki Ar-Ge harcaması ise Çin'den 73, ABD'den 47, Japonya'dan 37, Almanya'dan 16 ve Güney Kore'den 11 kat fazla. Türkiye'de Ar-Ge merkezlerinin hatta inovasyon çalışmalarının kârlılığa, yeni

ye'de kimyasal üretiminde kullanılan doğal kaynakların azlığı sektörün gelişimi önündeki önemli zorluklardan birini oluştursa da yüksek katma değerli ürünlerin üretimiyle bu açığın kapatılabileceğini kaydeden sektör oyuncuları, kimya sektörüne özel stratejik bir kümelenme, yapılacak büyük çaplı yatırımlar için finansman desteği ve hızlı karar alma mekanizmalarının oluşturulmasının beklenen atılımın gerçekleşmesini kolaylaştıracağı görüşünde birleşiyor.

Büyük çaplı yatırımlarda önemli gelişmeler yaşanıyor

Kimya sektöründe güçlü olmanın yeterli rafineri kapasitesiyle mümkün olabileceğini söyleyen sektör oyuncuları, büyümenin ise kümelenme modeliyle mümkün olabileceğini kaydediyor.

Son dönemde Türkiye'de kimya sa-

ürün geliştirmeye ve rekabetçiliği kuvvetlendirmeye olan katkısının düşük olduğuna dikkat çeken sektör temsilcileri, Ar-Ge merkezlerinin gösterdiği başarının üretime, yenilikçi ve özel ürünlere, kârlılığa etki eden başarılı projelerin sayısı ve gelişim süresiyle ölçülmesi gerektiğini söylüyor.

Gerçekleştirdiği üretim ve ihracatla yurt ekonomisine katkı sunan sektörler arasında ilk sıralarda yer alan Türkiye kimya sanayii, 2018'de 17.44 milyar dolar olan ihracatını bu yıl 20 milyar dolara çıkarmayı planlıyor. İKMİB verilerine göre, Türkiye kimya sektörü 2018 yılında bir önceki yıla göre yüzde 7.18'lik artışla miktar bakımından 19.57 milyon ton değer bakımından ise 17.44 milyar dolarlık ihracat gerçekleştirdi. 2018 yılında kimyada en yüksek ihracatın gerçekleştiği ay ise 1.59 milyar dolar ile

Ekim ayı oldu. Kimyevi maddeler ve mamulleri sektörünün 2018 yılı ürün grubu değerlendirmesine ise plastik ve mamulleri ürün grubu yüzde 10.65 artış ve 5.89 milyar dolarlık ihracat ile ilk sırada yer alarak, sektörün toplam ihracatından yüzde 33.74'lük pay aldı. Bu ürün grubunu yüzde 7.11'lik azalma, 3.29 milyar dolar ihracat ve yüzde 18.88 payla mineral yakıtlar, mineral yağlar ve ürünler grubu, yüzde 39.28 artış, 1.81 milyar dolar ihracat ve yüzde 10.37 payla anorganik kimyasallar ürün grubu izledi. Öte yandan 2018 yılında sektör ihracatının ithalatı karşılama oranında da kayda değer gelişme yaşandı. İKMİB'in Türkiye İstatistik Kurumu'nun (TÜİK) 27 ile 40 arası ikili GTIP kodlu ürünlerin dış ticaret istatistiklerini dikkate alarak verdiği ihracatın ithalatı karşılama oranlarına göre Türkiye kimya sektörü

rünün 2018 yılı toplam ithalatı 2017'ye göre yüzde 9.63 artarak 72.5 milyar dolar olarak gerçekleşti ve 2018 yılında ihracatın ithalatı karşılama oranı yüzde 25.86 oldu.

İhracat miktarda yüzde 42 değerinde yüzde 19 arttı

2018 yılının tamamında olduğu gibi Türkiye kimya sektörü, bu yılın yedi ayında da ihracatını artırdı. İKMİB'in verilerine göre, bu yılın ilk yedi ayında Türkiye kimya sektörü 2018'in aynı dönemine göre ihracatını miktarda yüzde 42.28, değerinde ise yüzde 18.86 artırdı. Böylece sektör, bu yılın ilk yedi ayında miktar bakımından 15 milyon ton, değer bakımında ise 11.77 milyar dolarlık ihracat gerçekleştirdi. Bu yılın ilk yarısında sergilediği ihracat performansını sene sonuna kadar sürdürmeyi planlayan sektör,

En Fazla Gelir Elde Eden Ülkeler (Milyar Euro)

Çin	1.293
ABD	466
Almanya	155
Japonya	154
Güney Kore	122

Kaynak: TKSD

En Fazla İhracat Yapan Ülkeler (Milyar Euro)

ABD	115
Almanya	107
Çin	94
Hollanda	66
Belçika	65

Kaynak: TKSD

sene sonunda yüzde 15 artışla 20 milyar dolarlık ihracat gerçekleştirmeyi hedefliyor. Alt sektörler bakımından bu yılın ilk yedi ayında en çok ihracat gerçekleştiren ürün grubu, 2018'in genelinde olduğu gibi yine plastikler ve mamulleri ürün grubu oldu. Söz konusu dönemde 3.5 milyar dolar ihracat gerçekleştiren plastikler ve mamulleri ürün grubunu ise sırasıyla mineral yakıtlar, mineral yağlar ve ürünleri, anorganik kimyasallar, kauçuk ve kauçuk eşya, uçucu yağlar, kozmetikler ve sabun ürünleri, eczacılık ürün grupları izledi.

Türkiye kimya sanayinin 2018 yılında en çok ihracat gerçekleştirdiği ülke ve bölgeler arasında ise Avrupa Birliği ilk sırada yer alıyor. İKMİB'ten alınan verilere göre, Türkiye kimya sektörünün 2018 yılında en çok ihracat gerçekleştirdiği ülke grupları arasında

Avrupa Birliği, 6.70 milyar dolar ihracat ve yüzde 16.08 artışla ilk sırada yer aldı. Bu yılın yedi aylık döneminde ise en çok kimya ihracatı yapılan Avrupa Birliği'ne yaklaşık 5 milyar doların üzerinde kimya ihracatı gerçekleştirildi. Böylece AB'nin Türkiye'nin toplam kimya ihracatı içinde aldığı pay yüzde 43.2 oldu. 2018 yılında en çok ihracat gerçekleştirilen ülke grupları arasında ise yakın ve Ortadoğu Asya ülkeleri ikinci sırada yer alıyor. Türkiye'nin 2018 yılında yakın ve Ortadoğu Asya ülkelerine yaptığı ihracat yüzde 13.73 düşüşle 3.13 milyar dolara geriledi. Avrupa Birliği ülkelerini ise diğer Avrupa ülkeleri 2.28 milyar dolar ihracat ve yüzde 5.79 artışla üçüncü, Kuzey Afrika ülkeleri 1.72 milyar dolar ihracat ve yüzde 24.70 artışla dördüncü ve diğer Asya ülkeleri 1.38 milyar dolar ihracat ve yüzde 11.63 artışla beşinci sırada takip etti. Ülke olarak Türkiye 2018 yılında en çok ihracatı Mısır'a yaptı. Mısır, 949.7 milyon dolar ihracat ile Türkiye'nin 2018 yılı kimya ihracatında ilk sırada yer alırken, Almanya 937.7 milyon dolar ihracat ile ikinci, Irak 867 milyon dolar ihracat ile üçüncü sırada yer aldı. Irak'ı ABD, İspanya ve İtalya takip etti. Bu yılın ilk yedi ayında ise Türkiye, en çok ihracatı sırasıyla İspanya, Hollanda, Almanya, Irak, Malta, Mısır, İtalya, ABD, Yunanistan ve İngiltere'ye gerçekleştirdi. Hedef pazarlar olarak kendine Rusya, Çin, Meksika, Hindistan gibi ülkeleri belirleyen sektör, bu yılın sonunda yüzde

15 artışla 20 milyar dolarlık ihracat gerçekleştirmeyi hedefliyor.

Çin, global pazarda lider durumda bulunuyor

TKSD'den alınan verilere göre 2007 yılında 1.9 trilyon Euro'luk pazara sahip olan global kimya sektörü, 2017'de 3.5 trilyon Euro'luk büyüklüğe ulaştı. Türk kimya sektörü ise bu ekonomik değerini yaklaşık yüzde 1'ini oluşturuyor. Türkiye'de ilaç dahil kimyasalların üretimden satışı 2017'de 25.5 milyar dolar ve globalden aldığı binde 5 pay ile Avrupa'da 10'uncu, globalde ise 26'ncı sırada bulunuyor. Plastik sektöründe ise Türkiye Avrupa'da ikinci, globalde ise altıncı sırada yer alıyor. 10 yıllık bu süreçte yüzde 84 oranında gerçekleşen büyüme trendi ile global kimya sektörü pazarının 2050 yılına kadar üç katına çıkacağı öngörülmüyor. Global pazarda ise Çin, 2017 yılında 1.2 trilyon Euro gelir ile küresel kimya ticaretinin yüzde 40 payına sahip olarak lider konumda buluyor. Bugün itibarıyla Çin, tek başına Kuzey Amerika ve Avrupa'nın toplam kimya üretimi kadar üretim gerçekleştiriyor. Çin'i 466 milyar Euro gelir ile ABD, 155 milyar Euro gelir ile Almanya, 154 milyar Euro gelir ile Japonya, 122 milyar Euro gelir ile Güney Kore takip ediyor. Globalde en çok kimya ihracatı gerçekleştiren ülkeler arasında ABD 115 milyar Euro ile ilk sırada yer alıyor. ABD'yi 107 milyar Euro ile

Almanya, 94 milyar Euro ile Çin, 66 milyar Euro ile Hollanda ve 65 milyar Euro ile Belçika izliyor.

İç talepteki azalmaya rağmen cirolar artıyor

Diğer yandan KPMG Türkiye, Türkiye'de kimya sektörünün ilk yarı performansını değerlendirdiği Sektörel Bakış raporunu yayınladı. Rapora göre geçen yıl yaz aylarında sektörde başlayan daralma süreci Mayıs ayından itibaren yerini büyümeye bıraktı. Rapora göre 2018 ortalarında yüzde 80'in üzerine çıkan sektörün kapasite kullanımı, Ağustos-Kasım döneminde sert şekilde gerilemişti. Aralık'tan sonra ise kademeli olarak toparlanarak, 2019 ilk yarıda yüzde 78,8 ile geçmiş yıllar ortalamasının üzerinde seyrediyor.

Global arenada ABD, Almanya ve Çin'in hakimiyetinde olan sektörde Türk kimya sektörü küresel eğilimlerin yanında yurt içinde artan üretim ve finansman maliyetlerine karşın, zayıflayan talebin etkisiyle zorlu bir dönemden geçiyor. Rapora göre 2019'un geride kalan döneminde iç talepte zayıflık devam ederken, sektörün üretimindeki canlılığın nedeni olarak güçlü dış talep öne çıktı. İlk beş ayın verilerine göre kimyasalların ve kimyasal ürünlerin ihracatı geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 9,3 artarken, ithalatında yüzde 13,5'lik daralma yaşandı.

2018 ikinci yarıda iç talep ivme kaybetse de fiyat artışları sonucu sektörün yurtiçi satışlardan elde ettiği cirosu yıl genelinde ortalamada yüzde 34 artış kaydetmişti. 2019 ilk beş ayda da benzer bir eğilimle yurt içi satışlarda yüzde 24,6'lık yıllık bazda ciro artışı sağlandı.

Yurt dışı satışlarda ise geçtiğimiz yıl güçlü dış talep ve döviz kurlarındaki yükselişle sektör ortalamada yüzde 50,1'lik bir ciro artışına ulaşmıştı. Bu eğilim yurt dışı satışlarda bu yılın ilk beş ayında da büyük ölçüde devam etti.

Bununla birlikte, sektörün maliyet artışları toplam ciro artışlarının altında kaldığı için diğer pek çok sektöre kıyasla daha iyi bir durumda olduğu görülüyor.

ISO 500'deki firma sayısı artıyor

Sektörün görece olumlu performansı ISO 500- 2018 araştırma sonuçlarına da

yansdı. Listede 2017'de 29 olan kimyasalların ve kimyasal ürünleri imalatını gerçekleştiren firma sayısı, 2018'de 32'ye yükseldi. Liste içinde firmaların sadece sayılarının artmayıp, sıralamalarda da daha üst basamaklara çıkması sektörün orta vadedeki görünümü açısından da önemli bulunuyor.

Pek çok ülkede olduğu gibi, Türkiye'de de kimya sektörünün stratejik önemi konusundaki farkındalık artıyor. Sektör yüksek teknolojili ve katma değerli bir üretim yapısına sahipken, cari açığın azaltılmasına da katkısı büyük oluyor. Bu doğrultuda, hükümet 11. Kalkınma Planı'nda kimya sektörünü öncelikli sektörler arasında değerlendirdi. Ayrıca İvme Destek Paketi'nde de kimyaya ana faaliyet alanları arasında yer verildi.

Türkiye'nin yeniden sürdürülebilir büyümeye patikasına dönmesi durumunda, sektörün daha iyi bir performans sergileyebileceği öngörülüyor. Bununla birlikte,

sektörde modern teknolojinin üretim süreçlerine adaptasyonunda yüksek finansmana ve üretim planlamasında kamu otoritelerinin ve diğer iş ortaklarının yönlendirmesine büyük ihtiyaç duyacağı düşünülüyor. Bu nedenle sektörün beklenen performansı yakalayabilmesi için sağlıklı bir planlama ve yeniden yapılandırma sürecinde yer alması kritik önem taşıyor.

"Kümelenme hayati önemde"

KPMG Türkiye'den Enerji ve Doğal Kaynaklar Sektör Lideri Ümit Bilirgen, yerli sanayiinin, üretimi yapılmayan hammaddelerin de eklenmesiyle, plastik hammadde ihtiyacını karşılama oranının yüzde 10'lara kadar düşebildiğini hatırlatırken, "Bu durum Türkiye kimya sektörünün yerleşmesi yönünde önemli bir potansiyelin varlığını gösteriyor. Yeni dönemde yeni politikaların ve hedeflerin oluşturulması sektör açısından olduğu kadar cari açık sorunu yaşayan Türkiye ekonomisi açısından da son derece kritik" diye konuştu.

Ümit Bilirgen, Singapur örneğinden yola çı-

kılarak, Türkiye'de de stratejik sektör olarak tanımlanan kimyada kümelenme modeli üzerinde durulduğunu vurguladı. Bilirgen, "Sektörde, hammaddeye sahip olmanın dezavantajını, lojistik, hukuk, vergi avantajları, sosyal eko-sistemle uyum gibi üstünlüklerle bertaraf edip kümelenme modeli çerçevesinde bir rekabet avantajı yaratmanın gerekliliğine inanılıyor. Sektör oyuncularının Ur-Ge teşviklerinin de desteği ile uluslararası pazarlarda daha aktif bir rol oynayacağı bir sürecin yaşanacağına dikkat çekiliyor" ifadelerini kullandı.

Dünya genelinde zayıflama trendi sürüyor

Öte yandan pek çok sektöre girdi sağladığı için de öncü niteliği olan kimya sektörü, dünya genelinde 2018'in ikinci yarısından itibaren zayıflarken; bu trend 2019 ilk yarıda da devam etti. Ham madde fiyatlarındaki oynaklık ve ticaret savaşlarının yol açtığı belirsizlikler, sektörün kısa vadede görünümünü sınırlayan unsurlar olarak öne çıkıyor. Orta ve uzun vadede ise teknolojik gelişmeler, iklim değişikliği ve çevresel duyarlılıkların üretim süreçleri ve tüketim alışkanlıklarında yol açtığı değişiklikler sektöre yön verecek. Ayrıca petrol ve gazdan elde edilen kimyasal ürünlerin, 2050 yılına kadar petrol talebi büyümesinin yaklaşık yarısını karşılayacak kadar büyük bir etki yaratması bekleniyor.

Kimya sektörü "İhracat Ana Planı"na girdi

Bu arada Ticaret Bakanı Ruhsar Pekcan tarafından açıklanan "İhracat Ana Planı"na kimyanın da girmesi sektörde olumlu karşılandı. İstanbul Kimyevi Maddeler ve Mamulleri İhracatçıları Birliği (İKMİB) Yönetim Kurulu Başkanı Adil Pelister, planda 17 hedef ülkenin yanı sıra aralarında kimyanın da bulunduğu beş sektörün belirlendiğini anımsattı.

"Akıllı İhracat Platformu"nun kurulacağını ve KOBİ'lere verilen desteğin artırılacağını hatırlatan Pelister, kimya sektörünün stratejik önemine işaret etti.

Pelister, Türkiye'nin büyümesinde önemli rolü olan ihracatta kimya sektörünün en çok ihracat gerçekleştiren ikinci sektör olarak bu büyümeye önemli katkı sağladığını belirterek, şunları kaydetti:

"Bakanımız Ruhsar Pekcan'ın bahsettiği gibi, küresel dünyada ticaret savaşlarının altında yatan ana unsur, yüksek teknolojiye sahip olmak ve bu doğrultuda dünya ekonomisine yön vermek. Bizim hızlı bir şekilde bütün sektörlerde bu yüksek teknolojiyi yakalamamız gerekiyor. Yani var olan Endüstri 4.0'ı Endüstri 5.0'a yükseltebilen kazanacak. Daha kalifiye iş gücüne ihtiyacımız olacak ve bu noktada daha nitelikli eğitim sistemine ihtiyacımız var. Dijital ticaret türlevlerini geliştirmemiz gerekiyor. E-ticaret ve blok

zincir uygulamalarını derinleştirmemiz gerekiyor. Bu ana plan çerçevesinde 17 küresel hedef pazar seçtik. Bu pazarlara daha derinlikli olarak girmeyi hedeflediğimiz beş ana sektörümüz var. Kimya, makine, elektrik, otomotiv ve gıda. Kimya sektöründe hammadde bağımlılığımızı azaltmak için sektörümüze yönelik ülkemize doğrudan yatırımcı çekmemiz gerekiyor. İhtisaslaşmış serbest bölgeler oluşturmamız gerekiyor. Bu yeni akımı tamamen dijital değişime odaklı ve teknolojik açıdan son derece gelişmiş olarak dizayn etmeliyiz. Kurulması planlanan akıllı ihracat platformu çok zekice kurgulanmış."

"Sektör temsilcileri olarak dijital değişimin destekçisiyiz"

İKMİB olarak planda da çalışılan değişime gerekli her türlü desteği vereceklerini dile getiren Adil Pelister, Ticaret Bakanlığı'nın her türlü desteğinin çok önemli olduğunu aktardı.

Pelister, "Bu desteklerin mümkün olduğunca kolaylaştırılması ve yaygınlaştırılması gerekiyor. Yeni ana plan verimlilik ve inovatif yüksek teknoloji hedefleri üzerine bina edilmeyle çalışılıyor. Bizler de sektör temsilcileri olarak dijital değişimin destekçisiyiz. Ülkemizin 2019 yılı için belirlenen 200 milyar dolarlık ihracat hedefleri doğrultusunda, kimya sektörümüzün de ihracatını yüzde 15 artırarak 20 milyar dolar seviyelerine yükseltmek için İKMİB olarak çalışmalarımıza hız kesmeden devam ediyoruz. İhracat ana planımızın tüm iş dünyamız için hayırlı olmasını dileriz" ifadelerini kullandı.

"YÜKSEK KATMA DEĞERLİ ÜRÜNLER ÜRETMEYİZ GEREKİYOR"

ADİL PELİSTER

İstanbul Kimyevi Maddeler ve Mamulleri İhracatçıları Birliği Yönetim Kurulu Başkanı

Türkiye'nin en çok ihracat gerçekleştiren sektörlerinden kimya sanayii, 16 alt sektörle birlikte otomotivden mobilyaya, tekstilden gıdaya sunduğu hammaddelerle yurt ekonomisi için büyük bir katma değer sağlıyor. Trademap verilerine göre küresel kimya sektörü dış ticaret hacmi 2018 yılında yaklaşık 5.33 trilyon dolar olarak gerçekleşti. Türkiye kimya sektörünün payı ise yüzde 1.39 oldu. Türkiye'nin ABD, Çin, AB ülkeleri gibi kimya sanayisi gelişmiş ülkelere gerçekleştirdiği kimya ihracatı yaklaşık 7.98 milyar dolar seviyesinde bulunuyor. Sektörümüzün global pazardaki konumunu güçlendirmek için hammadde ithalatımızı azaltacak, girdi tedarik güvenliğini sağlayacak büyük ölçekli petrokimya tesisi yatırımlarının bir an önce hayata geçirilmesi gerekiyor. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı'nın 11. Kalkınma Planı hazırlıklarına İKMİB olarak aktif katılım göstererek destek verdik. 11. Kalkınma Planı'nda Çukurova bölgesinde büyük ölçekli petrokimya tesisi kurulması maddesi yer aldı. İKMİB olarak, bu yatırımın yanı sıra benzer yatırımlar için de devletin gerekli tahsisleri yapmasını, bürokratik engelleri kaldırmasını ve hali hazırda

Kimya sektöründe 2018 yılında kilogram başına yaklaşık 1 dolarlık ihracat yapıldı. Kilogram başına ihracatı artırmak için yüksek katma değerli ürünler üretmek ve küresel pazarda rekabet gücünü artırmak gerekiyor.

yatırım yapmak isteyen girişimcilerimizi desteklemesini bekliyoruz.

Kimya sektörü, her geçen yıl önemi daha da artan ve büyüme potansiyeli yüksek, stratejik bir sektör. Türkiye'nin büyümesine en çok ihracat yapan ikinci sektör olarak çok büyük katkı sağlıyor. Türkiye'nin 2019 yılı ihracat hedeflerine ulaşmasında izlenmesi gereken politika ve tedbirler Yeni Ekonomi Programı'nda açıklandı.

"Firmalarımızın gelişimi için eğitim ve çalıştaylar düzenliyoruz"

Üretim ve ihracat faaliyetlerini gerçekleştirmeye başlayan Star Rafineri gibi Ceyhan Petrokimya Endüstri Bölgesi'nde yılda 450 bin ton polipropilen üretecek tesisin inşaatına başlanması sektörümüz için çok önemli bir gelişme. Bu ve benzeri yüksek hacimli tesislerin inşası ve faaliyete geçmesiyle alt sektörlerimizde ithalat bağımlılığının azalması ve ihracatımıza olumlu katkı sunması hedefleniyor.

Kimya sektöründe 2018 yılında kilogram başına yaklaşık 1 dolarlık ihracat yapıldı. Kilogram başına ihracatı artırmak için yüksek katma değerli ürünler üretmek ve küresel pazarda rekabet gücünü artırmak gerekiyor. Bunun için de sürekli yenilikleri takip ederek inovasyon ve Ar-Ge çalışmaları yapmamız gerekiyor. İKMİB olarak inovasyona ayrı önem veriyoruz. Bu alanda 2011 yılından beri düzenlediğimiz Ar-Ge Proje Pazarı etkinliğinin bu yıl sekizincisini gerçekleştirdik ve yarışmamızda beş kategoride toplam 600 bin liralık ödül ve destek sağladık. Türkiye'de Ar-Ge ve inovasyon kültürünün yaygınlaşmasına katkıda bulunmak, kimya sanayinin ara mal ihtiyacını karşılamak üzere teknolojik çözüm sağlamak ve üniversite-sanayi-kamu-girişimci işbirliği ile yüksek katma değerli üretimi teşvik et-

mek amacıyla bu etkinliği düzenliyoruz. Başarılı olan ve hayata geçirilen projeler bizim ne kadar doğru bir çalışma yaptığımızı kanıtlıyor. Üye firmalarımızın dünyadaki yenilikleri takip edebilmesi için fuarlara katılıyor ve alım heyeti-ticaret heyeti organize ediyoruz. Firmalarımızın gelişimi için çeşitli eğitim, seminer ve çalıştaylar düzenliyoruz.

İKMİB olarak hem yönetim ekibimiz hem de üye firmalarımızın katkılarıyla birlikte birçok faaliyete ve başarıya imza atıyoruz. 2019 yılı Ocak ayından bu yana 14 milli katılım organizasyonu, 12 yurt dışı fuar ziyareti, dört sektörel ticaret heyeti, dokuz alım heyeti, dört Türkiye Tanıtım Grubu (TTG) projesi, 8. Ar-Ge Proje Pazarı organizasyonumuzu ve başarılı ihracatçılarımızı ödüllendirdiğimiz İhracatın Yıldızları Ödül Töreni'nin dördüncüsünü gerçekleştirdik. Devam eden yedi uluslararası rekabetçiliği geliştirme projeleri (Ur-Ge) kapsamında üç Ur-Ge heyeti ve bir Ur-Ge eğitimini tamamladık. Yılsonuna kadar altı milli katılım organizasyonu, üç sektörel ticaret heyeti, altı alım heyeti ve bir yurt dışı fuar ziyareti daha gerçekleştireceğiz. Farklı sektörlerle ilişkin sekiz çalıştay yapacağız. Endüstriyel tasarım yarışmamızı ve beş tane daha TTG projesini gerçekleştireceğiz. Ayrıca bu yıl itibarıyla şimdiki kadar yeşil pasaport alma koşullarını sağlayan 324 üye firmamızın başvuru işlemlerini gerçekleştirdik. 2018 yılında bu rakam 196 idi. Şimdiden yaklaşık iki katı firmamızı bu haktan yararlandırmış olduk. Tüm bu faaliyetlerimizin yanı sıra bu yıl, düzenli olarak üyelerimizle bir araya geliyoruz, sektörümüzün gelişimi hakkında istişare toplantıları gerçekleştiriyoruz.

Öte yandan Ticaret Bakanlığı'nın öncelikli pazar olarak ilan ettiği Rusya, Çin, Meksika, Hindistan gibi ülkelerde ihracatımızın artırılmasına yönelik çalışmalar yapıyoruz.

“ÜRETİM TEKNOLOJİLERİ İNOVASYON VE AR-GE KAYNAKLI GELİŞTİRİLMELİ”

M. AKIN AKÇALI
Boya Sanayicileri Derneği (BOSAD)
Yönetim Kurulu Başkanı

Ana kimya sektörümüz Türkiye’de genel imalat sanayi içinde son yıllarda gelişim sürecini artırarak önemli bir ekonomik potansiyel kazandı. Alt üretim alanları da son 10 yıllık dönemde önemli üretim alanı hüviyetine kavuştu. Türk boya sanayinin son 10 yıllık dönemi dikkate alındığında üretim ve teknoloji alanında başta büyük ölçekli kuruluşlar olmak üzere sektördeki birçok kuruluşun katma değerli ürünlere yönelik çalışma yürütüyor. Özellikle son yıllarda boya sektöründeki kuruluşlar devlet desteği kapsamında Ar-Ge merkezi oluşturma yönünde kimya sektörü içinde önemli bir başarı yakaladı. Bu kapsamda teşvikli Ar-Ge merkezleri süreci ürün profillerimizde yurt içi ve dışı pazar talepleri de dikkate alınarak katma değerli ürünlere yönelik çalışmaları hız kazandı.

Öte yandan son dönemde sektörümüzün büyük ölçekli kuruluşlara yönelik yabancı sermaye yatırımları da önem kazandı. Bu alanda özellikle Ar-Ge ve inovatif ürün geliştirme çalışmalarının arttığını görüyoruz. Firmalara önerimiz üretim teknolojilerini Ar-Ge ve inovas-

yon kaynaklı geliştirmeleri ve yurt içi ile dışı pazarlara yönelik yeni ürün profilleri oluşturmaları.

yon kaynaklı geliştirmeleri ve yurt içi ile dışı pazarlara yönelik yeni ürün profilleri oluşturmaları.

“Boya sanayi 2018 yılında üretimde daralma yaşadı”

Türkiye boya sanayi 2018 yılını ulusal ekonomik gelişmelere bağlı olarak nispi bir üretim daralmasıyla tamamladı. Toplam tonaj olarak boya sanayimiz derneğimizin tahminlerine göre 2018 yılını 874 bin ton ile kapattı. Söz konusu üretim ile sektör, bir önceki yıla göre tonaj bazında yüzde 9’luk bir daralma yaşadı. Boya sanayimizin iki ana üretim alanı olan inşaat ve sanayi boyaları alanlarında ise yaşanan değişimler bir ölçüde genel imalat sanayimiz ve ihracata bağlı olarak şekilleniyor. Bu yılın ilk yarısında ise Türkiye ekonomisine uygulanan makro ekonomik ve mali politikalar dahilinde yurt içi talebin daralması neticesinde sektörümüz bu süreçten etkilenecek üretimine devam ediyor. 2019 yılı sektörel hedefimiz bu çerçevede değerlendirildiğinde ulusal ekonomimizdeki GSYİH’nin küçülmesiyle beraber oluşacak bir ekonomik yapı sonuçlarıyla eşdeğer olarak yılı tamamlanması bekleniyor.

2019 yılında BOSAD olarak ekonomik değişimler sürecinde birçok yeni projeyi hayata geçirerek sektörümüzün performansını artırmaya yönelik çalışmalar öngörüyoruz. Bu kapsamda temel girdilerimizin yurt içinde üretilmesine yönelik Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı ile yapılan ortak çalışmalar çerçevesinde Girdi Tedarik Stratejisi (GİTES) kapsamında temel girdilerin Türkiye’de üretilmesine yönelik önemli bir projeyi hayata geçirmeye çalışıyoruz.

Ayrıca yerli üretim kapsamında temel girdilerimizin de tedarik ve üretimine yönelik Ar-Ge alanında çalışmalar da bu bağlamda sürüyor.

Sanayi üretim alt gruplarında ise genel ekonomik trend ile beraber imalat sanayi ve ihracatın gelişim süreciyle bağlantılı bir gelişim gösteriyor. Boya sanayimiz iç pazardaki durgunluğu telafi etmek açısından dışı pazarlara yönelik ihracat çalışmalarını güçlendiriyor. Ayrıca iç talebin yeni ekonomik hedefler dahilinde canlandırılması tüm sanayi alanları açısından ayrıcalıklı önem taşıyor.

“Ur-Ge2 projesi dahilinde çalışmalarımıza devam ediyoruz”

Boya sanayimiz içinde bulunduğu dönemde iç talepteki durgunluk ve küçülmeye beraber İKMİB ile ortak projeler oluşturularak dış pazarlara yönelik çalışmalara devam ediyoruz. Ayrıca bu kapsamda İKMİB-BOSAD işbirliği ile devam eden Ur-Ge2 (Uluslararası Rekabetçiliğin Geliştirilmesinin Desteklenmesi) projesi dahilinde de çalışmalarımız sürüyor.

Sektörümüzün şu anda ana gündemini genel ekonomik önlemler çerçevesinde azalan iç talebin ve düşen kişi başı boya tüketiminin artırılması oluşturuyor. Bunun yanında sektörümüzün temel girdilerinin yüzde 60 ila 70’lik bölümünün ithal olduğu düşünüldüğünde, ithal hammaddelerimizin dövizden kaynaklanan maliyetiyle işletmelerimize yönelik finansal gelişmeler bir temel gündemimizi oluşturuyor. Öte yandan sektörümüzü ulusal ve uluslararası regülasyonlara uyum sürecinde de önemli yükümlülüklerle karşı karşıya kalıyor. Bu yükümlülükler sektör kuruluşlarımızın karşısına ayrıca bir ek maliyet olarak çıkıyor.

“ÜNİVERSİTE İLE SANAYİ İŞBİRLİĞİ İÇİN YENİ MODELLER GEREK”

HALUK ERCEBER

Türkiye Kimya Sanayicileri Derneği (TKSD) Yönetim Kurulu Başkanı

Türkiye'deki kimyasal üretiminin yaklaşık üçte birini oluşturan özel kimyasalların üretimi son 10 yılda globalde yüzde 120 oranında artarken, Türkiye'deki artış yüzde 74 oranında oldu. 2017 yılında, Türkiye, özel kimyasalların üretimden satışında globalde 21'inci sırada yer alıyor. Türkiye kimya sektörü son 10 yılda tüm dünyada hızla yükselen özel kimyasallar alanında gelişim göstererek rekabetçi bir statüye sahip olmalı. Bu alanda ve kümelenme içinde yapılacak yeni yatırımlar hem hacmin hem de birim değer artmasına katkı sağlayacak. Türkiye olarak tıpkı AB, Çin ve Singapur gibi limanı olan, etkin ve iyi yönetilen en gelişmiş kümelenme oluşumları sayesinde kimyasal maddelerin üretiminde rekabetçiliği yakalamak zorundayız.

Öte yandan dijitalleşme; çalışma, iletişim kurma, üretme ve tüketme ile değer zincirlerinde şeffaflık anlayışını değiştirdi. Türkiye, AB hedeflerine benzer şekilde dijitalleşme ve dördüncü sanayi devrimini benimseyerek fen, teknoloji, mühendislik ve matematik (STEM) eğitimine büyük yatırımlar yapmalı. Kimya sektörü ve dijital becerilerin birbirine yaklaştığı dönemde, ih-

Universitelerimizde hatta liselerde daha kuvvetli eğitim verilmeli. Öğrenciler mezun olmadan sanayi şirketlerinde uzun süreli çalışmalar yapmalı. Üniversite ile sanayi işbirliği için yeni modellerin tespit edilmesi gerekiyor.

racatta yüksek başarıya ulaşmak için yeterli becerileri korumak ve daha fazlasına sahip olmak zorundayız. Sanayi tesislerinde son yıllarda yeni yatırım sayısı çok azaldı. Gerek yeni ürün sayısının azlığı, gerekse de yeni teknolojilere ve dijitalleşmeye geçişteki aşırı yavaşlık Avrupa Birliği ve Uzakdoğu kimya endüstrisi ile rekabet etme şansını yok ederken, aradaki fark aleyhimize büyüdü. Ölçek küçüklüğü, limanı olan kümelenmelerin olmaması, nitelikli personel eksikliği, jeopolitik riskler kimya sanayiinin ihracatının önündeki önemli engeller.

“Ar-Ge merkezleri dünya ile karşılaştırıldığında yetersiz”

Kimya sektöründe 2019 Temmuz ayı itibarıyla Ar-Ge merkezi olma hakkını kazanmış 123 firma bulunuyor. Kimyasalların ve kimyasal ürünler imalatında 71, eczacılıkla ilgili ürünlerin ve tıbbi kimyasal ve bitkilerin ürünleri imalatında 32, kauçuk ve plastik ürünlerin imalatında 20 firma, yaklaşık 10 bin çalışanı ile Ar-Ge çalışmalarını sürdürüyor. Ar-Ge merkezlerinde yabancı bilim adamı ve yönetici çalıştıran firma sayısı her geçen gün artıyor. Gerek kimyasal ürünler gerekse plastik ve kauçuk sektöründe en fazla Ar-Ge harcaması yapan Çin, ABD, Japonya ve Almanya gibi ülkeler küresel kimya ticaretinde de en üst sıralarda yer alıyor. Türkiye kimyasal ürünler sektörü Çin'den 64, ABD'den 29, Japonya'dan 22, Almanya'dan 13 ve Güney Kore'den 10 kat daha az Ar-Ge harcaması yapıyor. Türkiye'nin kauçuk ve plastik ürünler imalatı sektöründeki Ar-Ge harcaması aynı ülkelerle karşılaştırıldığında ise Çin'in 73, ABD'nin 47, Japonya'nın 37, Almanya'nın 16 ve Güney Kore'nin 11 kat fazla olduğu görülüyor.

Ar-Ge merkezi sayısındaki artışa rağmen Türkiye, Ar-Ge harcaması yapan ülkeler

sıralamasında geride kalıyor. Ar-Ge'ye ve inovasyona ayrılan bütçe ile ülkenin ihracat hareketleri paralel bir uyum gösterir. Örneğin kimya sektöründe en fazla Ar-Ge harcaması yapan ülkeler olan ABD, Çin, Japonya ve Almanya aynı zamanda dünya ihracatında da üst sıralarda yer alıyor. Türkiye'de Ar-Ge merkezlerinin hatta inovasyon çalışmalarının kârlılığa, yeni ürün geliştirmeye, rekabetçiliği kuvvetlendirmeye olan katkısı maalesef düşük.

Son 30 yıldaki üretim ve Ar-Ge faaliyetleri ile sıfırdan dünya kimyasal ticaretinin yüzde 40 payına sahip olma başarısını gösteren Çin, bugün üç üniversitesini dünyanın kimya bilimi eğitimindeki en başarılı ilk 10 listesi içine soktu. Tayvan ve Singapur da bu listeye birer üniversitesini dahil etmeyi başardı. Bunun yanı sıra Ar-Ge merkezlerinin başarısı üretime, yenilikçi ve özel ürünlere, kârlılığa etki eden başarılı projelerin sayısı ve gelişim süresi ile ölçülmeli. Üniversitelerimizde hatta liselerde daha kuvvetli eğitim verilmeli öğrenciler mezun olmadan sanayi şirketlerinde uzun süreli çalışmalar yapmalı. Üniversite-sanayi işbirliği için yeni modellerin tespit edilmesi gerekiyor.

Ar-Ge'nin verimli olmamasının nedenleri

Türkiye'de Ar-Ge'nin verimli olmaması ve inovasyonun zayıf olmasını temelinde ise;

► Özel sektörde fikir üretmeden ve kârlılığı sağlamadan ayakta kalmak mümkün olmadığından çalışanları inovatif düşünmeye ve inovatif projelerin artması için gerekli devlet desteğinin sağlanmaması.

► Ar-Ge ve inovasyona ayrılan bütçenin halen istenilen düzeyde olmaması.

► Üniversite, devlet ve sanayi işbirliğinin yeterli düzeyde olmaması.

► Türkiye’de kurumlarda hiyerarşik yapının etkin olması ve bununla birlikte inovasyon beraberinde risk almayı da gerektirdiğinden, risk alıp başarısız olma sonucunun göze alınmaması.

► Araştırma sonuçlarına göre inovasyonun yüzde 50’si üst yönetim tarafından başlatılıyor. Kurum ve kuruluşlarda çalışanları inovasyona yöneltmek için uygulanan yöntemlerin yetersiz kalması, insan kaynakları çeşitliğinin sağlanmaması, kurumsal ve bireysel yaratıcılıklarının teşvik edilmemesi.

► Toplumun temel ihtiyaçlarının ve gereksinimlerinin dikkate alınmaması.

► Özel ve kamu sektöründe inovasyonda başarılı profesyonellerin deneyimlerini aktaracak ortak platformların eksikliği.

► Birçok kurumda inovasyonun halen bir şirket kültürü olarak benimsenmemesi gibi nedenler yatıyor.

Sektör son yedi yılda yüzde 6.6 büyüdü

Türkiye’de ilaç, plastik ve kauçuk dahil kimyasal pazarın büyüklüğü 2017’de 73 milyar dolar. Türkiye GSYH’nın yaklaşık yüzde 9’unu oluşturuyor. Sektör, son yedi yılda yüzde 6.6 büyüdü. Türkiye kimya sektörünü oluşturan kimya, ilaç, plastik, kauçuk ve kompozit girişimcilerinin sayısı

yaklaşık 24 bin olup toplam 350 binin üzerinde çalışana istihdam sağlanıyor. TÜİK’in 2017 yılı verilerine göre kimya sektörü istihdamının imalat sanayi içindeki payı yüzde 6.8. ICCA’nın 2019 raporuna göre, küresel kimya sanayinde kimya sanayiindeki her bir çalışanın doğrudan istihdamı kimya ile ilgili diğer sektörlerde dolaylı olarak dört ilave istihdam yaratıyor.

Buna göre Türkiye kimya sanayiinin istihdama toplam katkısı 1.4 milyon olarak düşünülebilir. Plastik ve kauçuk sektörünü hariç tutarak hesaplandığında, Türkiye’de ilaç dahil kimyasalların üretimden satışı 2017’de 25.5 milyar dolar olup, dünyadan aldığı binde 5 pay ile Avrupa’da 10’uncu, globalde ise 26’ncı sırada bulunuyor. Türkiye’de ilaç dahil kimyasal üretiminden satışlar son 20 yılda değer olarak üç katına çıkarken Türkiye’nin global pazardan aldığı binde 5 oranındaki pay aynı kalarak hiç değişmedi.

“İç piyasada satışlar yüzde 9 civarında azaldı”

Türkiye’de 2017 yılında 73 milyar dolar olan pazar büyüklüğünün 38 milyar doları ithalata ait. Türkiye’de üretilip ihraç edilen 15 milyar dolarlık mamul göze önüne alındığında toplam üretim yaklaşık 50 milyar dolara ulaşıyor. Bu toplam içinde

ilaç sektörünün üretim değeri 5 milyar dolar, plastik ve kauçuk 24 milyar dolar ve kimyasalların üretimi 20 milyar dolar.

Türkiye kimya sektörü, 2018’in özellik ilk üç ayında yüzde 12 civarında olağanüstü bir büyüme yaşadı, ancak takip eden aylarda büyüme yavaşlamaya başladı ve haziran ayından itibaren söz konusu yavaşlama giderek daha fazla hissedildi. 2018 yılı toplamı için ihracat yüzde 8.3 oranında artarken, iç piyasada satışlar yüzde 9 civarında azaldı. Buna bağlı olarak kimya sanayiinde toplam üretim, 2018 yılında bir önceki yıla göre değer olarak yüzde 2 civarında azaldı. 2019 yılının ilk yarısında iç piyasada satışlar 2018 yılı toplam ortalamasına göre yüzde 15 daha geriledi. 2019 yılı tamamında iç piyasada daralmanın bu oranda devam edeceğini düşünüyoruz.

Yine aynı dönemde toplam ihracat değeri bir önceki yılın aynı dönemine göre sadece yüzde 2.2 oranında arttı. Türkiye kimya sektörünün dış ticaret açığının toplam dış ticaret açığındaki payı ise 2013 yılında yüzde 23.8 iken 2018 yılında yüzde 38.8’e yükseldi. Toplam cari açık içinde kimya sektörünün cari açığının payı ise bu yılın ilk yarısı sonunda yüzde 65’e yükselerek kimyayı imalat sanayii içinde en fazla cari açık veren sektör konumuna getirdi.

